

**MAGYARORSZÁG TÖBBNEMZETI FELADATOKBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉNEK
ÁTTEKINTÉSE FELADATVÁLLALÁSI HÁTTÉR SZERINT 1994-TŐL NAPJAINKIG****A REVIEW OF HUNGARY'S PARTICIPATION IN MULTINATIONAL OPERATIONS AND
MISSIONS UNDER VARIOUS MANDATES FROM 1994 TO THE PRESENT**

Jelen publikáció célja feladatvállalási háttér szerinti csoportosításban Magyarország békefenntartó-békekikényszerítő többnemzeti feladatokban való részvételének ismertetése. Elsőként a nemzetközi szervezetekben – ENSZ, EU, EBESZ stb. – felkérésre végrehajtott missziókban, második körben a NATO szövetséges kötelezettségvállalásból adódó – ISAF, Koszovó – végül az egyéb szövetséges felkérésből adódó szerepvállalásunkat – Irak – kívánom ismertetni.

The aim of this paper is to describe Hungary's involvement in multinational peacekeeping and peace-enforcement operations and missions arranged according to which organisation mandated the operation or mission. I am going to discuss our participation in missions in the following order: firstly, involvement at the request of international organisations (UN, EU, OSCE etc.), secondly, participation in missions as a commitment to NATO (ISAF, Kosovo), and finally, our contribution to missions at other alliance requests (Iraq).

Magyarország nemzetközi szinten zajló missziós tevékenységének kezdetét a NATO¹ Békepartnerség² programjához való csatlakozásunkhoz, 1994 februárjához köthetjük. Jelzett politikai-katonai szövetség keretén belül végzett együttműködésünk során bebizonyítottuk, hogy 1999-es csatlakozásunk a NATO-hoz egy jól átgondolt, stratégiai döntés eredménye volt. Első körben azt a folyamatot szeretném bemutatni, melynek során a magyar katonák bebizonyították, hogy hazánk képes a NATO nemzetközi színterén a kollektív védelem hathatós elősegítésére, biztosítására.

NATO BÉKEPARTNERSÉG PROGRAMJA – HAZÁNK MISSZIÓS TEVÉKENYSÉGÉNEK KEZDETE

A Békepartnerség a NATO és a szövetséggel partneri viszonyt kialakító államok együttműködési programja, tagjai közé a NATO tagországai és az egykori Varsói Szerződés³ tagállamai tartoznak. Magát a szervezetet saját kezdeményezésre 1994-ben hozta létre a NATO és 23 más állam. Magyarország már a kezdetektől, 1994 februárjától csatlakozott a programhoz, melynek fő célja volt, hogy a politikai és katonai szövetség kialakítsa az együttműködés kereteit a később taggá váló országokkal, így hazánkkal is. Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete hazánkat első alkalommal 1995. év végén, a balkáni háborúkat lezáró daytoni egyezmény⁴ aláírása után kereste meg. [1]–[2]

¹ NATO – Észak-atlanti Szerződés Szervezete, angolul North Atlantic Treaty Organisation, franciául Organisations du Traité de l'Atlantique Nord, OTAN – 28 észak-amerikai és európai ország szövetsége, hazánk 1999. március 12-én csatlakozott a Szövetséghez. Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Észak-atlanti_Szerződés_Szervezete (Letöltve 2014.01.05. 12:16)

² Békepartnerség – angolul Partnership for Peace (PfP) Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Békepartnerség> (Letöltve 2014.01.05. 11:41)

³ Varsói Szerződés – barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés, 1955. május 14-én nyolc ország képviselője – Albánia, Bulgária, Csehszlovákia, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Lengyelország, Románia és a Szovjetunió – írta alá. Hivatalosan 1991. július elsején szűnt meg, amikor a tagállamok képviselői Prágában a szervezet feloszlásáról szóló protokollt elfogadták. (Forrás: http://www.grotius.hu/publ/Letoltve_2014.01.05 12:12)

⁴ Daytoni egyezmény – Dayton, 1995.11.21. – a délszlávok államközössége, a (volt) Jugoszlávia felbomlásának folyamata már 1991-1992-ben elkezdődött, majd a három és fél évig elhúzódó boszniai háborúba torkollott. Ennek a háborúnak vetett véget a békeszerződés, mely az Egyesült Államok kormányát képviselő Richard Holbrooke közvetítésével jött létre az ohioi Daytonban, s mely szerződés azonban nem döntötte el véglegesen Bosznia-Hercegovina sorsát, mint ahogy Jugoszlávia területén több más konfliktus kialakulását sem sikerült megakadályoznia. (Forrás: http://www.grotius.hu/publ/Letoltve_2014.01.05 12:24)

HAZÁNK RÉSZVÉTELE A NATO IFOR/SFOR KÖTELÉKÉBEN

A NATO iránti elkötelezettségét vállaló, csatlakozásra váró Magyarország 1994-ben felkérést kapott a szövetségtől, hogy más NATO tagországokkal közösen, az IFOR/SFOR⁵ keretein belül vegyen részt a Bosznia-Hercegovina területén zajló béketeremtési folyamatokban. A Magyar Műszaki Kontingens katonái 1996 februárjában kezdték meg tényleges tevékenységüket, melyet hat éven keresztül folytattak a térségben. Kezdetben az észak-horvátországi Okucaniba települtek, ahol a délszláv háborúban tönkrement infrastruktúra – elsősorban a lerombolt hidak – helyreállításában, újraépítésében segítettek. Ezzel párhuzamosan nagy szerepük volt a közutak és vasutak vonalainak rekonstrukciójában, építésében is, a magyar egyenruhások nevéhez fűződik például a „Zsuzsi” névre keresztelt pontonhíd megépítése a Száva folyón. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a magyar katonák tevékenyen vettek részt a mostari Öreg híd⁶ újjáépítési munkálataiban is. [3]–[4]

Továbbiakban ismertetni kívánom, hogy hazánk Békepartnerség programban való részvétele miként készítette elő azt a folyamatot, melynek révén Magyarország 1999-ben a NATO teljes jogú tagjává válhatott.

MAGYARORSZÁG RÉSZVÉTELÉNEK ÉRTÉKELÉSE A PFP PROGRAMBAN

Hazánk részvétele a Partnerség a Békéért programban minden szempontból meghatározónak bizonyult, meglátásom szerint a NATO csatlakozásunk „főpróbájának” tekinthető. A tagságra való felkészülés folyamatában mérföldkönek bizonyult az 1994-ben megindított nemzetközi szerepvállalásunk, melynek révén megtanultuk egy addig számunkra ismeretlen, új védelmi mechanizmus, rendszer működését, eljárási szabályait, védelmi és felülvizsgálati rendszerét, melynek révén immár „élesben” kipróbálhattuk magunkat a béketámogató műveletek rendjében. A gyakorlatok során hazánk és a NATO tagországok hadseregei között bizalmi viszony alakult ki, katonadiplomáciai kapcsolatok felerősödése mutatkozott, a NATO parancsnokságaira – igazodva a megváltozott nemzetközi helyzethez – immár összekötő tiszteket küldött ki a magyar vezetés. [5]

HAZÁNK NATO CSATLAKOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

Kovács László⁷ visszaemlékezése szerint 1997 tavaszán Washingtonban született meg a döntés arra vonatkozóan, hogy először Csehország, Magyarország és Lengyelország – más elnevezéssel „visegrádi hármak” – csatlakozhatnak a szövetséghez. A hivatalos csatlakozási meghívás megfogalmazására a madridi csúcstalálkozón, 1997 júliusában került sor, a tárgyalások ezt követően szeptember 10-e és október 29-e között zárultak le. A politikus nagy híve volt a hazánkban 1997. november 16-án megtartott népszavazásnak – más elnevezéssel „NATO népszavazás” – s elmondása szerint biztos volt benne, hogy a feltett kérdésre miszerint „*Akarja-e Ön, hogy Magyarország a NATO tagja legyen?*” nagy többségben IGEN-nel fognak a választók szavazni. [5]–[6]

A népszavazás végeredménye igazolta a külügyminiszter számításait: a magyar választópolgárok jelentős része hazánk NATO-csatlakozása mellett foglalt állást, melynek révén az euroatlanti integrációs szervekbe történő betagozódásunk folyamata megkezdődhetett. A választás számszaki adatait a Magyar Közlöny 1998/4 számában tette közzé az

⁵ IFOR/SFOR – Stabilisation Force, magyarul „Stabilizációs Erő” – Bosznia-Hercegovina területén NATO-vezette többnemzetiségű béketámogató haderő, melyet a daytoni békeszerződés hívott életre. A NATO-nak ezek voltak az első béketámogató és fenntartó műveletei. Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/SFOR> (Letöltve 2014.01.05. 12:48)

⁶ Öreg híd, Mostar – 1993. november 9-én hullott a Neretva folyóba Bosznia-Hercegovina egyik híres történelmi emlékműve, mely egyúttal a horvátok együvé tartozásának szimbóluma is volt. A rombolás egy horvát tank pár órás műve, az újjáépítés viszont évekig tartó folyamat volt, jelentős magyar katonai és polgári együttműködéssel. Forrás: <http://www.honvdelem.hu/cikk/34682> (Letöltve 2014.01.05. 14:09)

⁷ Kovács László (Budapest, 1939. július 3. –) szocialista politikus, az MSZP Győr-Moson-Sopron megyei területi listájáról jutott be az Országgyűlésbe, ahol Horn Gyula miniszterelnöksége alatt külügyminiszteri posztot töltött be. Jelentős szerepe volt hazánk NATO-hoz való csatlakozási tárgyalásainak lezárásában. Forrás: [http://hu.wikipedia.org/wiki/Kovacs_Laszlo_\(Letoltve_2014.01.05.\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Kovacs_Laszlo_(Letoltve_2014.01.05.)) 18:06)

BEKES Katalin

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

Országos Választási Bizottság, mely szerint az igen szavazatok aránya az érvényesen szavazók körében elérte a 85,33%-ot.⁸ [6]

A magyar katonák missziós tevékenységének ismertetése és a NATO csatlakozásunkhoz vezető út bemutatását követően jelezni kívánom, hogy hazánk milyen típusú felkérések alapján vehet részt a nemzetközi katonai missziókban.

NEMZETKÖZI MAGYAR KATONAI MISSZIÓK – FELADATVÁLLALÁSI HÁTTÉR SZERINT

A Magyar Honvédség a különféle nemzetközi missziókban – egyfajta klasszifikációs meghatározás alapján – békefenntartó-békekikényszerítő többnemzeti feladatokban működhet közre, melyeknek hármass csoportosítását, jellegét az alábbiak szerint kívánom ismertetni: [1]

1. *Nemzetközi szervezetek (ENSZ⁹, EU¹⁰, EBESZ¹¹ stb.) felkérésére végrehajtott missziók* – Ciprus, MFO – Sínai-félsziget, Szudán, Hegyi-Karabah, Grúzia Bosznia-Hercegovina stb. Jelzett missziókban felmerülő kiadásokat általában a megbízó nemzetközi szervezetek fizetik, más esetben – közös megegyezés alapján – a személyi és dologi jellegű kiadásokat a megtérítik a küldő ország, ez esetben Magyarország számára. [1]
2. *NATO szövetséges kötelezettségből adódó feladatvállalás - ISAF, Koszovó stb.* A teljes költség ez esetben a küldő felet terheli, a ráfordítások csökkentésére kétoldalú megállapodások megkötésével van lehetőség. Erre példának az élelmezés, üzemanyag-ellátás ráfordítási költségeit kell megemlítenem, melyek olcsóbbá tehetők ez által mintha azokat a honi területről, azaz hazánk területéről kellene biztosítani a műveleti területen harcoló alakulatok számára. [1]
3. *Egyéb szövetségi felkérésből (ad hoc) adódó szerepvállalások* – Irak Bilaterális megegyezés alapján a nemzeti részvétel költségei jelentősen csökkenthetők. Az iraki műveletben betöltött szerepünk során az Egyesült Államok biztosította a szállításokhoz szükséges gépjárműveket, továbbá a hazánkat terhelő egyéb kiadások egy részét is fedezte. [1]

Igazodva az előbb ismertetett hármass tagolódáshoz, továbbiakban be kívánom mutatni, hogy a nemzetközi szinten hazánk milyen mértékben és befolyásoló erővel képes részt venni az egyes békefenntartó-békekikényszerítő közösségi feladatokban.

MAGYARORSZÁG NEMZETKÖZI SZERVEZETEK FELKÉRÉSÉRE VÉGREHAJTOTT MISSZIÓNAK ISMERTETÉSE

Nemzetközi szervezetek (ENSZ, EU, EBESZ stb.) felkérésére végrehajtott missziók ismertetése – Ciprus (UNFICYP),¹² MFO¹³ – Sínai-félsziget, Szudán – UNAMYP,¹⁴ Hegyi-Karabah, Grúzia Bosznia-Hercegovina stb.

⁸ NATO népszavazás eredménye: a választók nyilvántartásában levő választópolgárok száma a szavazás befejezéskor 8.059.039 fő volt, ebből 3.968.668-an jelentek meg szavazóként, ez a választásra jogosultak 49,24%-át tette ki, az érvényes szavazatok száma 3.919.114, mely az összes szavazatot tekintve 98,75%-os részarányt képviselt, az érvényes szavazatokból az igen szavazatok száma 3.344.131 volt, mely az érvényes szavazatok 85,33%-át tette ki. Forrás: <http://www.elsovalasztu.hu/old1/html/archivum/leveltar/nepszav4.html> (Letöltve 2014.01.05. 18:27)

⁹ ENSZ – Egyesült Nemzetek Szervezete – angolul UN(O) franciául és spanyolul ONU; 1945-ben alapított nemzetközi szervezet, mely az államok közötti együttműködés biztosítását jelölte ki fő célkitűzésének, melyet a nemzetközi jog és biztonság, az emberi jogok, szociális ügyek valamint a gazdasági fejlődés terén kíván biztosítani. Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Egyesült_Nemzetek_Szervezete (Letöltve 2014.01.05. 19:55)

¹⁰ EU – Európai Unió, 1992. február 7-én a Maastrichti Szerződés hozta létre, magát az elnevezést az európai integráció egészére használjuk. Jelen cikk írásakor 27 tagja van. Forrás: <http://www.euvoanal.hu> (Letöltve 2014.01.05. 20:04)

¹¹ EBESZ – Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet - angolul Organization for Security and Co-operation in Europe, OSCE; 57 állam szövetsége, a világ legnagyobb biztonsági szervezete Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Európai_Biztonsági_és_Együttműködési_Szervezet (Letöltve 2014.01.05. 20:08)

¹² ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió – UNFICYP - angolul United Nations Peacekeeping Force in Cyprus, magyarul Az Egyesült Nemzetek Ciprusi Békefenntartó Erői – az ENSZ békefenntartó katonai missziója; célja Ciprus szigetén a demokratikus déli, illetve török fennhatóság alatt álló északi rész közötti ütközőövezet, az ún. Zöld vonal katonai felügyelete Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/UNFICYP> (Letöltve 2014.01.05. 20:27)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

BEKES Katalin

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

Jelzett missziók közül – területi korlátok miatt – az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszióját (UNFICYP), Sínai-félsziget – MFO missziót, Szudán valamint Hegyi-Karabah-ot kívánom ismertetni, az alábbiak szerint:

ENSZ CIPRUSI BÉKEFENNTARTÓ MISSZIÓ (UNFICYP)

Hazánk a ciprusi békét biztosító UNFICYP misszióba – mely a Magyar Honvédség számára az egyik első és a kezdetektől folyamatosan végzett békefenntartó tevékenység – 1993-ban kapcsolódott be, egy négyfős megfigyelő csoporttal. 1997-ben már 105 katonával vettünk részt a szövetséges műveletben – akkor a vezető szerepet az osztrák katonák látták el – mi az osztrák-magyar-szlovén békefenntartó zászlóalj magyar századát alkottuk. A kéksapkásoknak is nevezett magyar katonák a Louroujina faluban található „Camp Berger”-be és az Athienou faluban telepített „Camp Izay”-ban, illetve körzetükben végezték békefenntartó feladatukat. [7]

Ciprus a világ egyik legrégebbi válságövezete, a magyar kontingens feladata a szembenálló erők szétválasztása, a status quo fenntartása, melyet járőrözési tevékenységgel biztosítanak. Ezen felül feladatukhoz tartozik még – többek között – a légtérsértések felderítése, tiltott építkezések megakadályozása, illegális behatolók kiszűrése, erődítmények építésének és megerősítésének megakadályozása csak úgy, mint a katonai elterelő, illetve provokációt kiváltó manőverek megelőzése. A magyar katonák biztosítják továbbá a görög és a török ciprióták közötti diplomáciai tárgyalásokat, a demonstrációk és tömegrendezvények rendjének fenntartását is. [8]

Az elmúlt húsz évben az UNFICYP misszióban több mint 3300 honfitársunk teljesített békefenntartó szolgálatot, ezzel is elismerést szerezve hazájuknak, saját maguknak, egyúttal bebizonyítva, hogy Magyarország képes hatékonyan részt venni a szövetség békefenntartó tevékenységében. [7]

SÍNAI-FÉLSZIGET – MFO MISSZIÓ

A „Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők” nemzetközi békefenntartó erőt Egyiptom, Izrael és az Egyesült Államok hívta életre 1981. augusztus 23-án. A közel 2000 fős, 11 ország katonai kontingenséből, további 2 ország kiszolgáló személyzetéből álló misszió fő célkitűzése az 1979-es Camp David-i békeszerződésben¹⁵ foglaltak betartásának az ellenőrzése. [9]

Az MFO misszió veszélyeztetettségi fokozatát illetően Domján László vezérőrnagy – az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka – szavait kívánom idézni: a misszióban „...a szolgálat az első” jelmondat helyett immár „a biztonság és a szolgálat az első” jelmondat érvényes – hangzott el a 2013. október 9-én Székesfehérváron tartott, az MFO 36. váltása részére rendezett visszafogadó ünnepségen. [10]

SZUDÁN – UNAMID¹⁶

A térségben a nem arab fegyveres felkelők harcolnak a kormány által támogatott erőkkel szemben. Az ENSZ és az Afrikai Unió közös békefenntartó ereje 2007-től van jelen a térségben, ahol 2003 óta heves harcok dúlnak. Az ENSZ számí-

¹³ MFO – Többnemzeti Erők és Megfigyelők – angolul: the Multinational Force & Observers – vegyes összetételű, rendőri-katonai kontingens Forrás: <http://mfo.org/> (Letöltve 2014.01.05.)

¹⁴ görög és a török ciprióták – Ciprus 1960-ban vált függetlenné, a görög és török ciprióta nép, mint két államalkotó tényező két ellentétes érdeket képviselt: a görög ciprióták az anyaországgal való egyesülést (ensis), míg a török ciprióták a sziget egyesítését (taksim) tűzték ki célul. Forrás: http://www.mult-kor.hu/20091112_ciprus_megosztott_tortenelem

¹⁵ Camp David-i békeszerződés (1977) – egyiptomi-izraeli békeszerződés, melynek értelmében Izrael 1979-re kiürítette a később demilitarizált Sínai-félszigetet, Egyiptom pedig – első arab államként – elismerte Izrael létjogosultságát. Az Egyesült Államok Szadat egyiptomi elnök lépését a megegyezését évétől egészen 2000-ig folyósított összesen 38 milliárd dollár segéllyel honorálta. Forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1979_marcius_26_washingtonban_alairjak_az_egyiptomi_izraeli_beket/ (Letöltve 2014.01.05. 22:31)

¹⁶ UNAMID – az ENSZ és az Afrikai Unió közös békefenntartó ereje Forrás: http://hvg.hu/vilag/20130730_Mar_300_ezer_halottja_van_a_mellozott_nep (Letöltve 2014.01.05. 23:15)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

BEKES Katalin

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

tásai szerint – 2013 júliusi adat – eddig 300.000 halottja van az összecsapásoknak, a szudáni kormány azonban ezzel szemben 10.000 halottról tud. Az egymással konfliktusban álló törzsek az aranylelőhelyeiről ismert Dzsebel Amer régió¹⁷ hovatarozását vitatják. [11]

Sajnos jelen cikk írásakor megjelenő sajtóhírek a konfliktus erősödését mutatják. 2013. december 24-én az ENSZ Biztonsági Tanácsa a dél-szudáni békefenntartó missziójának – UNMISS¹⁸ sürgős megerősítését hagyta jóvá, mely döntést azután hagyták jóvá, hogy a megelőző héten Dél-Szudánban kirobbant erőszakos harci cselekmények a Föld legfiatalabb – 2011. július 9-én megalakult – államát a polgárháború küszöbére taszították. [12]

Jubában, a dél-szudáni fővárosban 2013. december 15-én kirobbant fegyveres konfliktus az ország más területeire is áttért, mely által etnikai hovatarozás alapján osztotta meg a két éve teremtett országot. A konfliktus nagyságrendjét jelzi, hogy az összecsapások elől 45.000 civil keresett menedéket az ENSZ-misszió állomáshelyén. A 15 főből álló tanács – Ban Ki Mun ENSZ főtitkár kérésének eleget téve – egyhangú felhatalmazást adott arra vonatkozóan, hogy az ENSZ erők eddigi 6.700 katonáállományát 12.500 főre, 670 fős rendőri állományát pedig 1.323 főre emeljék. [12]

HEGYI-KARABAH

A hegyi-karabahi fegyveres összetűzés 1988 februárjától 1994 májusáig tartott, Azerbajdzsán és az Örményország által támogatott örmény többség állt szemben egymással a hegyi-karabahi enkláv¹⁹ birtoklásáért. Azerbajdzsán parlamentje megpróbálta megfékezni az elszakadási törekvéseket, azonban a konfliktus kiszélesedésével a két korábbi szovjet köztársaság egy elhúzódo fegyveres küzdelmet idézett elő, mely 1992-re már háborúvá nőtte ki magát. A szembenálló felek 1992-1993-ra immár nemcsak Hegyi-Karabah területét, de több környező vidéket is elfoglaltak, melyek összességében Azerbajdzsán területének mintegy ötödét tették ki. A fegyverszünet megkötésére hivatalosan 1994. május 16-án, Moszkvában került sor, ez azonban békét nem hozott, a konfliktusok azóta is folyamatosak a térségben. 2009-es adatok szerint mintegy 30.000 ember halt meg és 230.000 örmény, valamint 800.000 azeri kényszerült elmenekülni lakhelyéről a harcok és az etnikai tisztogatások miatt. [13]

NATO SZÖVETSÉGES KÖTELEZETTSÉGBŐL ADÓDÓ FELADATVÁLLALÁS – ISAF,²⁰ KOSZOVÓ STB.

A Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő felállítására és működtetésére – ENSZ felhatalmazás alapján – 2001. december 20-án a NATO kapott lehetőséget. A nemzetközi stabilizációs haderő feladata kezdetben a főváros, Kabul környékének biztosítása volt, azonban később már az ország egész területén végezte stabilizációs tevékenységét. A NATO az ISAF feletti parancsnokságot 2003. augusztus 11-én vette át. Mi, magyarok először 2004 augusztusában érkeztünk Afganisztánba, megközelítőleg 160 fős létszámmal voltunk jelen Kabulban. 2006 októberében a Baglán tartomány székhelyén, Pol-e Kumriban települt holland PRT feladatait vettük át, a teljes egészében magyar irányítást 2007. április elejére sikerült megvalósítanunk. [14]

¹⁷ *Dzsebel Amer régió* – pontosabban aranybánya Darfur kincse, érte küzdenek a szembenálló felek, melyek régebben etnikai alapon állták egymást, most viszont jelen cikk írásakor mindenki harca folyik mindenki ellen, a fő cél, az arany megszerzése érdekében. Forrás: <http://www.afriport.hu/index.php/politika/93-politika-eszak-afrika/16705-haboru-az-aranyert-darfurban> Letöltés: 2014.01.05. 23:33)

¹⁸ *UNMISS* – Biztonsági Tanács és az ENSZ missziója Dél-Szudánban, tevékenységét az önálló állam létrejöttétől, 2011. július 9-től végzi, fő célja az ország fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése. Forrás: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/> (Letöltés: 2014.01.05. 23:40)

¹⁹ *hegyi-karabahi enkláv* – Azerbajdzsán területén található, zömében örmények lakta kis hegyi terület; *enkláv* – politikai földrajzban használatos fogalom, olyan terület, melyet teljes egészében egy másik terület vesz körbe. Az állami szintű enklávok általában történelmi, politikai vagy földrajzi jellegű kényszerítő körülmények hatására jöttek létre, a részes államok az így kialakuló területeket gyakran területcserével vagy az anyaországhoz kapcsolódó korridor létrehozásával számolják fel. Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Enkláv_és_exkláv (Letöltve: 2014.01.07.)

²⁰ *ISAF* - *International Security Assistance Force* – *Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő* – egy *NATO* vezetése alatt álló nemzetközi stabilizációs haderő *Afganisztánban*. Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/ISAF> (Letöltve: 2014.01.07. 21:41)

Továbbiakban a szövetséges felkérésből adódó nemzetközi szerepvállalásunkat kívánom ismertetni, melynek jó példája az iraki hadszíntéren való tevékenységünk.

EGYÉB SZÖVETSÉGI FELKÉRÉSBŐL (AD HOC) ADÓDÓ SZEREPVÁLLALÁSOK – IRAK

Az Egyesült Államok és szövetségesei 2003-ban támadták meg Irakot és döntötték meg Szaddám Huszein²¹ diktatúráját. A háború megindításának három fő indokát az alábbiakban lehet összefoglalni:

1. iraki tömegpusztító fegyverek, melyek alkalmazása veszélyt jelent a szűkebb régióra illetve a tágabb értelemben vett világra;
2. Bagdad feltételezett kapcsolata az al-Kaidával,²² ezáltal a terrorizmus támogatása;
3. Szaddám elnyomó diktatúrája, mely nem veszi figyelembe a nemzetközi jog szabályozta alapelveket és szerződéseket. [15]

Washingtonban gyors villámháborúval számoltak, illetve abban bíztak, hogy az új demokratikus rendszer kiépítése és stabilizálása a Szaddám-ellenes erőkre támaszkodva könnyen megvalósítható lesz. Ez azonban sajnos nem így történt. Az Egyesült Államok 2011-ben kivonult Irakból, az összesített mérleg mind az emberáldozatokat mind az anyagi veszteségeket tekintve katasztrófális. Iraki oldalon közel 120 ezren haltak meg, ugyanakkor más források ennek az értéknek a dupláját is említik. Az Egyesült Államok közel 4400 katonáját veszítette el, a többi szövetségesek összesen 500 főt. A háborúra vetített anyagi ráfordítás bőven meghaladja az egy trillió dollárt, ez összeg még nem tartalmazza az újjáépítés illetve a sebesültek gyógykezelésére fordított dollár-milliárdok értékét. [15]

HAZÁNK RÉSZVÉTELE AZ IRAKI HÁBORÚBAN

Az ENSZ BT az 1476. és az 1483. számú határozatában emelte ki az iraki nép megsegítésének, támogatásának szükségességét. A koalíciós erők – a feladat nagyságrendjéből és sokrétűségéből adódóan – a partner országok segítségét kérték. Hazánk egy 300 fős szállító zászlóaljat és törzstiszteket küldött a térségbe, melyek 2004-ig kontingensi keretek között teljesítettek szolgálatot. A magyar katonák a 3. központi-dél koordinációs zónát felügyelő lengyel vezetésű hadosztályhoz kerültek, fő feladataik a közigazgatás helyreállítása továbbá a kisebbségek fegyveres konfliktusainak megakadályozása voltak. A mandátum lejártát követően Magyarország kormánya saját hatáskörben két év hosszabbításról döntött, így 2006. szeptember 30-ig vettünk részt a NATO iraki kiképzőmissziójában. A misszió – iraki kérésre – szintén hosszabbításra került, így 2007-től egy 15 fős csoporttal, majd 2008 augusztusától három törzstiszt kiemelt beosztásba, kiképzési területre történő küldésével kapcsolódtunk be a nemzetközi békefenntartó folyamatba. Az iraki misszió során 2004-ben egy öngyilkos merényletben 38 magyar katona sérült meg könnyebben, ugyanebben az évben Nagy Richárd posztumusz hadnagy, a szállító zászlóalj egyik tagja a konvoját ért támadásban hősi halált halt. [16]–[17]

IRAK TANULSÁGA

Hazánk 2003-ban az ENSZ BT 1483. számú határozatának felhatalmazása alapján, több más NATO és nem NATO országgal együtt, amerikai felkérésre vett részt a békefenntartásnak induló nemzetközi feladatban. Iraki bevonulásunkat illetően megállapítható, hogy nemzeti hírszerzésünk nem mérte fel teljes körűtekintéssel, jelzett szerepvállalásunk való-

²¹ Szaddám Huszein – el-Audzsa, 1937.04.28. – Kázimajn, 2006.12.30. – volt iraki elnök, diktátor, halálos ítéletet az 1982-es büntette miatt mérték ki rá, amikor Dudzsail falu lakosait szisztematikusan kiirtotta. A halálos ítélet végrehajtásának megítélése nemzetközileg nem volt egységes: a nyugati államok, hazánk, Izrael és Irán támogatták az ítélet végrehajtását, míg mások, így India, Oroszország és a Vatikán viszont nem értett egyet vele, hibának minősítette azt. Forrás: <http://index.hu/kulfold/saddamkapu/> (Letöltve: 2014.01.08. 0:33)

²² Al-Kaida – „a bázis” – Oszáma bin Láden által létrehozott szervezet 1988-ban; ideológiai gyökerei a II. világháború után kibontakozó egyiptomi radiális iszlamista mozgalmakhoz köthetők Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110502-az-alkaida-terrorszervezet-tortenete.html> (Letöltve: 2014.01.08. 0:41)

ban közvetlenül szolgálja-e hazánk nemzeti érdekeit. Más oldalról – az „ad-hoc” jelleget erősítve – nem rendelkezünk a hazánktól jelentősen eltérő földrajzi-meteorológiai viszonyokkal rendelkező térség körülményeire kiképzett katonai alegységgel. Ellentmondásos annak is a megítélése, hogy vajon teljesítettük-e a kitűzött célt, mennyire tekinthető sikeresnek az iraki jelenlétünk. [1]

ÖSSZEFOGLALÁS

Meglátásom szerint hazánk erejéhez mérten tud bekapcsolódni a nemzetközi békekikényszerítő-békefenntartó folyamatokba, képes megfelelni mind a NATO szövetséges elvárások, mind az egyéb nemzetközi feladatok által meghatározott követelményeknek. A jövőre vonatkoztatva hazánk nemzetközi megítélését pozitívan befolyásolja, ha csak olyan missziókban veszünk részt, melyekre kellőképpen felkészültek vagyunk. Olyan nemzetközi szerepvállalásokat kell előtérbe helyeznünk, melyek esetében a küldetés célja pontosan meghatározható, átlátható, továbbá biztos információkkal rendelkezünk mind a várható műveleti időtartamról, mind a várható eredményekről. Elsősorban geopolitikai helyzetünkből adódóan a Balkánon zajló eseményekben való részvételünk erősödése várható, melyet nemzetközi szinten, az összes résztvevő bevonásával kell végrehajtani. [1]

Kulcsszavak: NATO, PfP, IFOR/SFOR, EU, EBESZ, Ciprus – MFO, Sínai-félsziget, Szudán, Hegyi-Karabah, ISAF, PRT, Irak

Keywords: NATO, PfP, IFOR/SFOR, EU, OSCE, Cyprus – MFO, Sinai Peninsula, Nagorno-Karabakh Sudan, ISAF, PRT, Iraq

FORRÁSOK

- [1] <http://www.grotius.hu/publ> (Letöltve 2014.01.05. 11:40)
- [2] <http://hu.wikipedia.org/wiki/Békepartnerség> (Letöltve 2014.01.05. 11:41)
- [3] <http://www.defence.hu/cikk/21401> (Letöltve 2014.01.05. 13:30)
- [4] http://www.honvedelem.hu/cikk/veress_robert_alezredes_mostari_hid_ (Letöltve 2014.01.05. 13:59)
- [5] <http://www.honvedelem.hu/cikk/14127> (Letöltve 2014.01.05. 17:42)
- [6] <http://www.elsovalaszto.hu/old1/html/archivum/leveltar/nepszav4.html> (Letöltve 2014.01.05. 18:15)
- [7] <http://www.honvedelem.hu/cikk/41541> (Letöltve 2014.01.05. 20:19)
- [8] <http://www.honvedelem.hu/cikk/40049> (Letöltve 2014.01.05. 20:55)
- [9] <http://hu.wikipedia.org/wiki/MFO> (Letöltve 2014.01.05. 22:13)
- [10] <http://www.honvedelem.hu/cikk/40433> (Letöltve 2014.01.05. 21:33)
- [11] http://hvg.hu/vilag/20130730_Mar_300_ezer_halottja_van_a_mellozott_nep (Letöltve 2014.01.05. 23:15)
- [12] http://hvg.hu/vilag/20131225_Csaknem_megkettozik_az_ENSZkatonak_letsz (Letöltve 2014.01.05. 23:15)
- [13] http://hu.wikipedia.org/wiki/Hegyi-karabahi_haboru (Letöltve 2014.01.07. 19:34)
- [14] <http://hu.wikipedia.org/wiki/ISAF> (Letöltve 2014.01.07. 22:11)

H A D T U D O M Á N Y I S Z E M L E**BEKES Katalin****Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám**

- [15] <http://www.asiaport.hu/index.php/elemlzesek/1504-az-iraki-haboru-tiz-ev-tavlatabol-megerte-elemzes> (Letöltve 2014.01.08. 0:23)
- [16] http://193.224.76.4/download/konyvtar/digitgy/publikacio/juhasz_zsolt02.pdf (Letöltve 2014.01.08. 22:04)
- [17] <http://www.boon.hu/veget-ert-a-honvedseg-iraki-misszioja/1801803> (Letöltve 2014.01.08. 22:39)